



Деймън Найт

Маска

Осемте писеца танцуваха по движещата се хартиена лента като шипки на неспокоен механичен омар. Робъртс, обслужващият техник, гледаше кривите под строгия поглед на другите двама.

– Ето сега минава от сън към бодърстване – каза той, посочвайки с кльощавия си показалец. – А тук, както виждате, седемнайсет секунди по-късно, отново сънува.

– Закъсняла реакция – отсече Бекбък, ръководителят на експеримента. Лицето му беше зачервено и потно. – Не виждам причини за безпокойство.

– Може и да е така, но вижте разликите в записите. След импулса за пробуждане той пак сънува, но това са други сънища. С повече напрежение, с повече моторни импулси...

– А защо изобщо спи? – попита Синеску, човекът от Вашингтон. – Нали премахвате продуктите на умората по химичен път. Може би има някакви психически причини?

– Съновиденията са му нужни – обясни Бекбък. – Наистина не изпитва биологична потребност от сънища, но сънищата са му необходими. В противен случай има опасност от халюцинации, които могат да развият психоза.

– Така е – съгласи се Синеску. – Това е сериозен проблем, нали? И отдавна ли го прави?

– От около шест месеца.

– Тоест от времето, когато получи ново тяло... и когато започна да носи маска?

– Горедолу. Искам да обърна внимание на едно: разумът му е в идеална форма. Всички тестове...

– Добре де, знам резултатите от тестовете. Значи сега не спи?

– Не спи. При него са Сам и Ирма – отвърна техникът, поглеждайки към контролния пулт.

– Не виждам защо това трябва да ме притеснява. Логично е – ако са му нужни съновидения, каквито нашата програма не предвижда, той ги получава точно в тази минута. Макар че... Този връх в кривата ме смущава.

Синеску изненадано вдигна поглед.

– Вие програмирате сънищата му, така ли?

– Не е точно програмиране – нетърпеливо обясни Бекбък. – Предлагаме само теми. Нищо психическо, само секс, разходки на чист въздух, спорт...

– И чия беше тази идея?

– На секцията по психология. В неврологичен план всичко беше наред, но той постепенно започна да се затваря в себе си. Психолозите сметнаха, че му е нужна соматична информация в някаква форма. Той е жив, действа, всичко е наред. Но все пак не бива да се забравя, че четири-пет и три години е бил в нормално човешко тяло.

* * *

В асансьора Синеску рече нещо, но Бекбък разбра само думата „Вашингтон“.

– Извинете, не ви чух.

– Изглеждате уморен. Лошо ли спите?

– Напоследък наистина не съм добре със съня. А какво казахте преди това?

– Че във Вашингтон не са особено доволни от вашите отчети.

– Знаем, дявол да го вземе! – отсече Бекбък.

Вратата на асансьора бавно се отвори. Малка приемна, зелени килими, сиви стени. И три врати – една метална и две от масивно стъкло.

– Ето тук.

Синеску се спря пред стъклените врати и надникна – празна стая, застелена със сив килим.

– Не го виждам.

– Стаята е във формата на буквата Г. Той е в другата част. Сега е сутрешният преглед.

Врата се отвори само при докосване. Когато пристъпиха напред, от тавана се разли светлина.

– Не гледайте нагоре – предупреди Бекбък, – лампите са кварцови.

Тихото свистене утихна, когато вратата се затвори.

– Налягането тук е по-високо. Нима това е защита срещу външни бактерии? Чия беше идеята?

– Негова собствена.

Бекбък отвори метален шкаф и извади две превръзки от марля.

– Сложете я.

От ъгъла се чуваха приглушени гласове. Синеску погледна маската недоволно и бавно си я сложи. Спогледаха се.

– Не е ли безсмислен този страх от бактерии? – попита Синеску.

– Грип или нещо подобно наистина не го заплашва, но си помислете... Има само два начина да го убиеш. Първият е авария в някоя от системите, ние се грижим за това. Петстотин души го проверяват като самолет преди полет. Вторият е някаква мозъчна инфекция. Затова

приемете мерките без предразсъдъци.

Стаята беше голяма и изпълняваше функциите на гостна, библиотека и работилница. В единия ъгъл имаше комплект модерни шведски кресла, диван и ниска масичка; в другия – тезгях със струг, електрическа печ, бормашина, табло с инструменти, до него чертожна дъска и шкаф с книги, които Синеску ревизира с бърз поглед. Подвързани томовете с отчети, технически списания, справочници. Никаква белетристика с изключение на „Огнената буря“ и „Вълшебникът от Оз“. Зад полиците се виждаше друга стъклена врата, а зад нея – стая с меки столове и кичест филодендрон.

– Това е стаята на Сам – обясни Беккък.

В стаята имаше мъж. Щом ги забеляза, той повика някого, когото те не виждаха, после се приближи усмихнат. Мъжът беше плешив, як и силно загорял. Зад гърба му се появи дребна красива жена. Тя влезе подир мъжа, оставяйки вратата отворена. Двамата бяха без маски.

– Сам и Ирма живеят в съседния апартамент – обясни Беккък. – Те са неговата компания. Все пак добре е да има компания. Сам е негов бивш колега по полети и има механична ръка.

Набитият мъж подаде ръка, дланта му беше силна и топла.

– Искате ли да познаете коя? – попита той. И двете бяха загорели, мускулести и космати, но Синеску забеляза, че дясната е малко по-различна по цвят.

– Сигурно лявата – каза той някак неловко.

– Не познахте – Сам беше искрено радостен. След това протегна дясната си ръка, за да демонстрира кожените окачалки на протезата си.

– Един от страничните резултати на нашия експеримент – обясни Беккък. – Управлява се с биотокове и тежи колкото нормална ръка. Сам, онези свършиха ли?

– Сигурно. Можем да погледнем. Скъпа, ще ни направиш ли кафе?

– Разбира се.

Ирма хлътна в техния апартамент.

Едната стена беше изцяло остъклена и покрита с бяла прозрачна завеса. Те свиха зад ъгъла. Тази част беше запълнена с електронна медицинска апаратура, частично вградена в стената. Четирима мъже в бели престилки се бяха навели над нещо като кресло на космонавт. Някой се беше опънал в креслото – Синеску видя мексикански мокасини, тъмни чорапи и сиви панталони.

– Още не са свършили – рече Беккък. – Сигурно нещо не е наред. Да излезем на терасата.

– Мислех, че правите прегледите през нощта, когато сменят кръвта му и разните там...

– Сутрин също.

Терасата беше облицована с каменни плочи и оградена с пластмасови панели. На няколко места имаше празни бетонни корита.

– Планирахме я за градина, но той не пожела. Трябваше да махнем всички цветя и да я остъклим изцяло.

Сам разпъна столове около бялата масичка и седнаха.

– Сам, как се чувства той? – попита Бекбък.

Сам се усмихна и наведе глава.

– Сутрин е в добро настроение.

– Разговаря ли с теб? Играете ли шах?

– Рядко. Обикновено работи. Чете, понякога гледа телевизия.

Усмивката на Сам беше фалшива. Стисна юмруци и Синеску забеляза, че едната длан побеля, а другата не. Отмести поглед.

– От Вашингтон ли сте? – попита вежливо Сам. – За пръв път ли идвате? Извинете ме – той бързо се изправи. – Изглежда са свършили. Ще погледна.

Сам излезе. Двамата стояха мълчаливо. Бекбък свали превръзката си, Синеску го последва.

– Безпокои ни жената на Сам – прошепна Бекбък до ухото на Синеску. – Идеята ни се стори добра, но тя се чувства самотна, не ѝ харесва тук, няма движение, няма деца...

Вратата се отвори отново и влезе Сам. Беше с превръзка.

– Заповядайте.

В стаята жената на Сам, също с превръзка на шията, наливаше кафе от фаянсова каничка на цветя. Усмивваше се любезно, но не изглеждаше щастлива. В ъгъла седеше някакъв висок мъж в сива риза и панталони, опънал се назад и положил лакти на облегалките на фотьойла. Не мърдаше. Нещо с лицето му не беше наред.

– Ето ни и нас – рече Сам. Жена му го погледна с някаква измъчена усмивка.

Високата фигура извърна глава и Синеску беше потресен от видяното: лицето беше сребристо, метална маска с издължени процеци за очи, без нос, без устни – там имаше само вдлъбнатини.

– Експериментът – изрече механичен глас.

Синеску съобрази, че се е вдървил изправен и бавно се отпусна в стола. Всички се бяха вторачили в него. Гласът повтори и едва сега Синеску осъзна въпроса.

– Попитях дали сте дошъл да прекъснете експеримента.

Гласът беше равен и без емоция.

– Малко кафе? – и Ерма му поднесе чашка.

Синеску протегна ръка, но дланта му трепереше и се отказа.

– Дойдох само да уточним фактите – каза той.

– Лъжа. Кой ви изпрати? Сенаторът Хинкел?

– Да.

– Лъжа. Той лично беше тук. Защо да изпраща вас? Ако искате да прекъснете експеримента, кажете ми.

Маската изобщо не помръдваше, гласът идваше някъде изпод нея.

– Той иска да се ориентира в ситуацията, Джим – обясни Бекък.

– Двеста милиона годишно – започна отново гласът, – за да продължи живота на един човек. Всички сме съгласни, че няма смисъл. Пийте, кафетата ще изстинат.

Синеску забеляза, че Сам и жена му вече бяха пили и вдигнали превръзките си. Той бързо посегна към чашката си.

– Пълната нетрудоспособност при моята професия означава пенсия три хиляди за година. Бих могъл да живея с тези пари... около час и половина.

– Никой не говори за прекъсване на експеримента – каза Синеску.

– Тогава за свиване на фонда. Това определение повече ли ви харесва?

– Вземи се в ръце, Джим – предупреди строго Бекък.

– Прав си. Не съм добре с официалностите. И какво ви интересува?

Синеску отпи, ръцете му още трепереха.

– Защо носите маска? – попита той.

– Никакви дискусии на тази тема. Не искам да съм невъзпитан, но това си е моя лична работа. По-добре питайте... – Без никакъв преход онзи изведнъж скочи и изкрещя: – Дявол да го вземе, махнете този тип!

Чашата на Ирма падна, кафето се разля върху масата. Очите й се напълниха със сълзи, тя прегърна малкото кученце от дивана и бързо излезе от стаята.

– Ще отида при нея – рече Сам и се изправи.

– Върви, Сам. Излезте на разходка в града, заведи я на кино.

Високата фигура отново седна; движеше се като човек. Опъна се назад като преди и подпря лакти. Дланите му бяха идеални по форма, но странни – имаше нещо неестествено в ноктите. Кестенявите коси над маската бяха перука, ушите бяха от пластмаса.

Синеску нервно смъкна своята превръзка.

- Тръгвам – каза той и се изправи.
– Добре. Ще ви покажа машинната зала и секцията за научни изследвания – предложи Бабкък. – Джим, ще дойда пак, трябва да си поговорим.
– Заповядай – отвърна вкаменената фигура.

* * *

Бабкък беше плувнал в пот. Седем години работа, мъки и много пари. Петстотин страхотни специалисти. Секции по психология, козметика, медицина, имунология, серология; машинна зала, домакини, администрация. Стъклени врати, асансьор. Апартаментът на Сам е празен, отишъл е с жена си в града.

И тези психолози! Добри са, но най-добрите ли? Първите трима се отказаха. „Това не е обикновена ампутация, на този човек е ампутирано всичко.“

Високата фигура дори не трепна. Бабкък седна на стола срещу сребрилата маска.

- Джим, да поговорим сериозно.
– Лоши новини, а?
– Разбира се, че лоши. Оставих го насаме с бутилка уиски. Ще поговоря с него преди да замине, но бог знае какви ще ги надрънка във Вашингтон. Слушай, направи го за мен, свали си маската.

– Моля. – Вдигна ръка, хвана единия край на маската и я смъкна. Показа се загоряло лице с фин нос – може би не особено красиво, но нормално, дори приятно. Само зениците бяха неестествено големи и усните не се движеха при говор. – Мога да сваля всичко едно подир друго. И какво ще се промени?

– Джим, козметиците работиха над лицето ти осем месеца и половина, а ти го криеш под маска. Питяхме какво не ти харесва, бяхме готови на всякакви промени...

- Не искам да разговарям на тази тема.
– Спомена за някакво ограничаване на фондовете. Шегата ли беше?
Минута мълчание.

– Не беше шегата.

– Тогава, Джим, трябва да ми кажеш. Аз трябва да знам. Експериментът няма да бъде прекъснат, ще те държим жив, но това е всичко. В списъка вече има седемстотин желаещи, двама от които сенатори. Да си представим, че утре измъкнат някой от тях от катастрофирала кола. Вече ще е късно за дискусии. Още отсега трябва да сме наясно, ще им

позволят ли да умрат, или ще им дадат тяло като твоето. Ето по този въпрос трябва да поговорим.

– А ако не кажа истината?

– И защо трябва да лъжеш?

– А защо ги лъжат болните от рак?

– Не те разбирам, Джим.

– Да опитаме по друг начин. Приличам ли на човек?

– Разбира се.

– Лъжа. Вгледай се в това лице. Студено и невъзмутимо. Да предположим, че сме решили всички други проблеми и още утре мога да ида в града. Можеш ли да си представиш как се разхождам по улиците, как влизам в барче, как се возя в такси?

– Това ли било?! – Бебък въздъхна дълбоко. – Разбира се, Джим, има разлика. Но, боже мой, така е с всички протезирани! Хората още не са свикнали. Ето например ръката на Сам. След известно време я забравяш, спира да ти прави впечатление...

– Лъжа. Само се правят, че не виждат, за да не обиждат един сакат.

– Ожалваш ли се?

– Не говори глупости – гръмна гласът. Високата фигура се изправи и бавно вдигна нагоре ръце със стиснати юмруци. – Затворен съм в това. Вече две години съм в него – и като заспивам, и като се събуждам.

Бебък го гледаше отдолу.

– А какво би искал? Подвижно лице? Дай ни двайсет години и ще решим този проблем.

– Не в това е работата.

– А в кое?

– Искам да ликвидирате козметичния отдел.

– Но това...

– Чуй ме. Първият модел изглеждаше като шивашки манекен и работихте осем месеца да направите нов. Той приличаше на свеж покойник. Като усъвършенствате новите модели, може би след време ще могат дори да пушат, да развличат дамите, да играят на кегли и хората нищо не биха подозирали. След много време може би, може би ще го постигнете. И защо?

– Чакай да си помисля... Какво имаш предвид – метала ли?

– И метала, но не в това е същността. Имам предвид формата, функционалността. Почакай.

Високата фигура пресече стаята, отвори шкафа и се върна със свитък хартия.

– Погледни това.

Беше нарисувана издължена метална кутия върху четири коленчести крака. В единия край на кутията имаше малка глава с формата на гъба върху гъвкава опора и цяла дузина ръце, които завършваха със сонди, манипулатори и носачи.

– Робот за Луната.

– Твърде много ръце – рече Бекък. – Как ще...

– С нервите на лицевите мускули. Те са много. Или това. (Друга рисунка.) Контейнер, включен към пулта за управление на космически кораб. Космосът е идеалното място за мен. Стерилна атмосфера, ниска гравитация; мога да ида там, където друг не може да достигне, и да правя онова, което друг не може. Там мога да бъде полезен, тук съм само милиардна дупка в бюджета.

Бекък разтри очи.

– Защо не си го казвал досега?

– Защото всички подлудяхте на тема протези. Казаха ми да не се намесвам.

С треперещи ръце Бекък нави рисунките.

– Това може да се реши, честна дума. Напълно е възможно.

Изправи се и пое към вратата.

– Дръж се, Джим.

Останал сам, той пак нахлузи маската си, постоя малко, заслушан в лекия ритмичен шум на помпите, на релетата и превключвателите. Почувства, че там, вътре в него, е някак приятно и чисто. Трябваше да им бъде благодарен, защото бяха го освободили от всичко, което кръвотече, боледува и гнои. Помисли си как хитро е успял да заблуди Бекък: „А защо не им казват на болните от рак?“

Седна на чертожната дъска, прикрепи чист лист и започна да рисува машина за изследване на Луната. После нарисова около нея кратери и фон. Моливът се движеше все по-бавно, докато накрая го избута нервно встрани.

Няма жлези, които отделят адреналин в кръвта, значи не изпитва нито страх, нито ярост. Бяха го освободили от всичко – и от любовта, и от равнодушието. Но бяха забравили едно чувство...

Щръкналата брада на Синеску, пробила мазната му кожа. Набралият цирей около носа. И чистият лунен пейзаж с резки очертания...

Пак взе молива. Бекък със своя сплескан червен нос, с пожълтели очи и останки от храна между зъбите... Жената на Сам с нейната малинова боя върху устните и вечно просълзени очи... И нейният проклет

пес с влажна муцуна и гуреливи очи...

Обърна се – песът беше в стаята, седнал на килима, от провесения му език капеше слюнка. (Пак са оставили вратата отворена!) Той грабна тежкия метален линеал и замахна като с брадва – кучето късо изскимтя, когато металът раздроби костите му. Едното му око се напълни с кръв, изпадна в конвулсии, оставяйки върху килима кървави петна, но той продължаваше да удря, да удря, да удря...

Малкото пихтиесто телце лежеше озъбено върху килима. Той изтри линеала със салфетка, после го изми под крана и го сложи на мястото му. Взе лист рисувателен картон, разгърна го върху пода и избута тялото старателно, за да не изцапа килима. После вдигна трупа, излезе на терасата и погледна през перилата. Два етажа по-ниско имаше бетонен покрив със стърчащи тръби. Хвърли увитото мъртво животно, то се затъркаля между тръбите, оставяйки подире си кървава ивица. После се върна в стаята и хвърли картоната в контейнера за смет.

Кръв имаше по килима, по краката на масата и върху панталона му. Избърса всичко с влажни хартиени кърпи; свали дрехите си, огледа ги внимателно и ги пусна в пералната. Изми старателно мивката, избърса се с дезинфекциращи салфетки и облече чисти дрехи. После се вмъкна в апартамента на Сам, отвори вратата към терасата и се върна обратно.

Отново седна пред чертожната дъска – чист и освежен. Неочаквано си спомни сутрешния си сън: пукат се някакви сиви слузести мехури, кръв и кичури, покрити с жълта мазнина, смрад като в дворен клозет, а той крачи през този вонящ жълт поток...

Започна да рисува с туш, отначало с тънко стоманено перце, после с найлонова четчица.

... Подхлъзна се и започна да пада, без да може да спре, потъваше в някакво гадно тесто все по-дълбоко, не можеше да мръдне нито ръка, нито крак, като парализиран, и напразно искаше да крещи, искаше да крещи, да крещи...

Машината пълзеше по склона на кратера, предните ѝ крайници бяха изпънати, главата отметната назад. В далечината се виждаше вертикална скала, хоризонт, черно небе и звезди като главички на кърфици. Това е той самият там, на Луната, а над главата му като гнил плод виси Земята – синя от плесени, неравна, кипяща от гаден живот.

КРАЙ

© 1968 Деймън Найт
© Милена Георгиева, превод от английски

Damon Knight
Masks, 1968

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/154>]